

Katarzyna Czaplńska-Białecka
MultiCentrum
Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu

MultiCentra we Wrocławiu jako przykład nowej oferty edukacyjnej bibliotek

Streszczenie: Autorka opisuje działalność dwóch multicentrów działających przy Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu. Koncentruje uwagę na podejmowanych przez nie akcjach edukacyjnych i ich roli w kształceniu nowoczesnego i dynamicznego społeczeństwa medialnego.

Słowa kluczowe: MultiCentrum, MultiCentrum2, Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu, multicentra edukacyjne, edukacja interaktywna, edukacja pozaformalna, działalność edukacyjna, popularyzacja nauki, biblioteki publiczne, biblioteki miejskie

Nowoczesne biblioteki, chcąc sprostać oczekiwaniom swoich użytkowników, proponują multimedialne usługi biblioteczne. Rozszerzają również swoją działalność o nowe obszary — ważne szczególnie dla młodych i najmłodszych klientów — takie jak np. edukacja.

Miejska Biblioteka Publiczna (MBP) we Wrocławiu, wpisując się w tendencje rozwoju współczesnego bibliotekarstwa, dzięki projektowi Fundacji Bertelsmanna „Biblioteki dla młodych klientów”, otworzyła w 2004 r. Mediatekę — pierwszą w Polsce multimedialną bibliotekę. Instytucja ta, oprócz tradycyjnych zbiorów, udostępnia także filmy DVD i BLU-RAY, płyty muzyczne, gry komputerowe, elektroniczne programy edukacyjne, audiobooki oraz elektroniczną bazę książek w serwisie IBUK. Jest miejscem przyjaznym, otwartym i zaangażowanym w różne projekty społeczne, służącym pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu informacji i nauce języków obcych (Language Café — bezpłatne konwersacje językowe z native speakerami), a także otwartym na wymianę myśli i poglądów (Żywa Biblioteka — indywidualne rozmowy czytelników z osobami reprezentującymi grupy dyskryminowane bądź wykluczone społecznie oraz Dialogue Café — wideokonferencje, podczas których podejmowane są ważne i ciekawe tematy w międzynarodowym i wielokulturowym gronie).

Początki działalności MultiCentrum

W 2006 r. na terenie Mediateki powstało, zakupione przez Urząd Miejski Wrocławia od izraelskiej firmy Degem MultiCentrum, Interaktywne Centrum Edukacji, należące do sieci ośrodków służących nauce i wzbogacaniu wiedzy, oferujących szeroki zakres działań i doświadczeń, dotyczących wielu tematów, połączonych z zaawansowanymi i najnowszymi tendencjami informatycznymi. Dzięki MultiCentrum Mediateka stała się miejscem, w którym młodzi czytelnicy zaczęli spędzać czas wolny, bawiąc się i ucząc jednocześnie, a seniorzy, chcący — tak jak ich wnukowie — nadążyć za nowymi technologiami, na początku działalności placówki integrowali się podczas kursów komputerowych (obecnie korzystają z łączących pokolenia warsztatów w ramach Oferty Rodzinnej).

W 2006 r. działające przy Mediatece we Wrocławiu MultiCentrum było jedyną tak innowacyjną placówką w kraju, oferującą najnowsze technologie, uzupełniające wiedzę uzyskaną w tradycyjnym procesie edukacji, oraz stawiającą sobie za cel wykształcenie nowoczesnego i dynamicznego społeczeństwa medialnego, poprzez udostępnianie stanowisk komputerowych zaopatrzonych w narzędzia do poznawania nowych technologii (elektroniczne panele, specjalistyczne klawiatury, pomoce naukowe, oprogramowanie komputerowe), oraz dzięki programom nauczania adresowanym do różnych grup wiekowych. Założeniem MultiCentrum było dążenie do wyrównania poziomu między wiedzą technologiczną a zastosowaniem programów z nią związanych. Oprócz nowoczesnego systemu edukacyjnego ośrodek został zaopatrzony w bazę technicznych pomocy dydaktycznych: sprzęt nagłośnieniowy, projektor, drukarkę, skaner, kamery komputerowe.

Pierwszy zespół składający się z trzech osób z wykształceniem bibliotekoznawczym i polonistycznym został wyłoniony spośród pracowników Mediateki. Instruktorzy zostali przeszkoleni z obsługi urządzeń i programów do ich sterowania w MultiCenter w Izraelu. W pierwotnym zamyśle Andrzeja Ociepy, dyrektora MBP we Wrocławiu, pracownicy MultiCentrum, jako eksperci od sprzętu i oprogramowania, mieli wspomagać współpracujących z ośrodkiem nauczycieli przy prowadzeniu lekcji z wykorzystaniem nowoczesnej bazy edukacyjnej.

Aby wypromować MultiCentrum wśród placówek szkolnych i wychowawczych jako ośrodek wspierający naukę szkolną, pod koniec 2006 r. rozpoczęliśmy realizację projektu „MultiCentrum — edukacyjna oferta Mediateki”. Z pomocą dyrektora Ociepy, wspólnie z Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli, zorganizowaliśmy konferencję dla dyrektorów szkół pt. „Edukacja interaktywna w społeczeństwie informacyjnym XXI wieku”, na której przedstawiliśmy ofertę nowo powstałej placówki oraz zaprosiliśmy nauczycieli do uczestnictwa w bezpłatnych warsztatach z wykorzystaniem interaktywnego oprogramowania. Po udziale w szkoleniu nauczyciele wspomagani przez pracowników naszego centrum mieli możliwość przeprowadzenia zajęć ze swoimi wychowankami. Na przełomie grudnia 2006 i stycznia 2007 r. odbyły się trzy edycje warsztatów o następującej tematyce: „Przenośne laboratoria pomiarowe” i „Sterowanie procesem przemysłowym” — skierowane do nauczycieli przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz „Wykorzystanie technik multimedialnych w pobudzaniu wrażliwości plastycznej dzieci” — przeznaczone dla nauczycieli sztuki. Pod koniec lutego 2007 r. miały miejsce warsztaty metodyczne „Edukacja interaktywna w społeczeństwie informacyjnym” zaadresowane do nauczycieli fizyki szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Impreza ta odbyła się przy współpracy z Wydawnictwem Szkolnym PWN oraz Zakładem Nauczania Fizyki Instytutu Fizyki Doświadczalnej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Niestety tylko nieliczni nauczyciele byli zainteresowani prowadzeniem zajęć w MultiCentrum. Natomiast w stosunkowo krótkim czasie udało nam się stworzyć własną bazę tematyczną i zachęcić wychowawców do korzystania z oferty autorskich warsztatów przygotowanych i prowadzonych przez naszych pracowników. Interaktywne Centrum Edukacji stało się więc nie tylko nową propozycją dla szkół oraz użytkowników MBP we Wrocławiu, ale też nowym wyzwaniem dla bibliotekarzy: zajęcia edukacyjne (lekcje biblioteczne czy spotkania propagujące literaturę) prowadzone w filiach bibliotecznych stanowią jedynie dodatek do standardowej oferty bibliotecznej,

natomiast praca w MultiCentrum wymaga całkowitego skupienia się na prowadzeniu warsztatów ukierunkowanych na nauczanie. Wachlarz obowiązków pracownika ośrodka został zatem znacznie rozszerzony. Bibliotekarz zaczął pełnić funkcje podobne do tych, jakie pełni nauczyciel. Z tego typu wyzwaniem wiąże się oczywiście konieczność stałego poszerzania wiedzy z wielu dziedzin nauki oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych zarówno pod kątem merytorycznym, jak i metodycznym (prowadzenie zajęć o szerokim zakresie tematycznym, metodyka pracy z dziećmi zróżnicowanymi wiekowo, pochodzącymi z różnych środowisk, posiadającymi różne dysfunkcje, np. gdy pojawiają się klasy integracyjne czy specjalne).

W latach 2007–2011 centrum zatrudniało nauczyciela fizyki, który organizował dla pedagogów warsztaty z obsługi i wykorzystania sprzętu będącego w wyposażeniu placówki oraz prowadził warsztaty o charakterze naukowo-technicznym, głównie dla klas gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Pod koniec 2007 r. do zespołu centrum dołączył także pracownik z wykształceniem muzycznym.

Fot. 1. Multicentrum przy pl. Teatralnym
Źródło: Facebook MultiCentrum Wrocław [on-line]. 22.11.2012 [Dostęp 20.03.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://goo.gl/hEQHD>.

Od początku istnienia MultiCentrum, w ramach edukacji pozaformalnej, prowadzimy bezpłatne warsztaty dla grup zorganizowanych z wrocławskich szkół, przedszkoli i innych placówek szkolno-wychowawczych oraz zajęcia dla klienta indywidualnego w ramach Oferty Rodzinnej, z której mogą korzystać dzieci z rodzicami bądź innymi

opiekunami. Duży nacisk kładziemy na nauczanie interdyscyplinarne i naukę pracy zespołowej. Uczestnicy warsztatów pracują często w grupach, co ułatwia integrację, inspirowanie do twórczego myślenia oraz uczy rozwiązywania problemów w zespole. Na początku swojej działalności oferowaliśmy naukę obejmującą moduły tematyczne stworzone przez firmę Degem:

- ZABAWA:
 - ❖ MultiKid — interaktywny program przeznaczony dla uczniów w wieku 5–9 lat, wprowadzający dzieci w wirtualny świat nauki, techniki, muzyki i codziennych doświadczeń;
 - ❖ LogiKit — klocki K’NEX, pozwalające na budowę ruchomych konstrukcji zasilanych energią słoneczną lub sterowanych komputerowo (amerykańskie klocki, które Degem wykorzystywała w celach edukacyjnych, tworząc sieć MultiCenter);
- SZTUKA — programy graficzne: Corel Painter Classic oraz Kai’s SuperGoo, zapoznające ze światem komputerowej sztuki, grafiki i animacji;
- MUZYKA — program muzyczny Cubasis, zapoznający użytkowników z technikami komponowania i aranżacji w muzyce cyfrowej;
- AUTOMATYKA/ROBOTYKA — sterowane komputerowo modele robotów;
- NAUKA I TECHNIKA — tzw. zielona energia, mechanika, hydraulika, przenośne laboratoria pomiarowe, sterowanie procesem przemysłowym, formowanie próżniowe oraz stacja meteorologiczna;
- JĘZYK ANGIELSKI — interaktywne oprogramowanie multimedialne Quartet Online do nauki języka angielskiego.

Ponieważ MultiCentrum jest integralną częścią MBP we Wrocławiu, oprócz zajęć wykorzystujących znajdujące się w jego pomieszczeniu oprogramowanie oraz urządzenia, w ośrodku odbywały się także warsztaty dla gimnazjalistów, licealistów i studentów w ramach istniejącego wówczas w Mediatece Punktu Doradztwa Zawodowego (m.in.: „Zarządzanie czasem”, „Radzenie sobie ze stresem”, „Twórcze myślenie”, „Techniki szybkiego uczenia się”). We wrześniu 2006 r. dołączyliśmy do Dolnośląskiego Festiwalu Nauki, organizując warsztaty adresowane do uczniów szkół gimnazjalnych i licealnych pt. „Wyszukiwanie informacji w Internecie oraz zasady sporządzania bibliografii załącznikowej i przypisów”, które realizowaliśmy do maja 2007 r. w ramach projektu „Mediateka — Twoim przewodnikiem po świecie informacji”. Podczas zajęć uczestnicy mogli nabyć umiejętność efektywnego wyszukiwania informacji w Internecie, poznać zasady sprawdzania jakości i wiarygodności stron internetowych oraz nauczyć się szybko i sprawnie posługiwać narzędziami wyszukiwawczymi, tj.: wyszukiwarkami globalnymi, multiwyszukiwarkami, wyszukiwarkami specjalistycznymi, katalogami stron WWW. Przedstawialiśmy również zasady sporządzania bibliografii załącznikowej i przypisów. W ramach warsztatów przygotowaliśmy „Konkurs na młodego brokera informacji”. Po każdym zajęciach dotyczących wyszukiwania informacji, uczestnicy wykonywali zadania, mające na celu sprawdzenie stopnia przyswojenia przekazanej wiedzy. Laureaci wszystkich edycji warsztatów zostali zaproszeni na finał z nagrodami. Konkurs o zasięgu międzyszkolnym jest kon-

tynuowany do dzisiaj przez pracowników Mediateki. Zajęcia odbywają się w Multicentrum raz do roku pod nazwą „Szkolny broker informacji”.

Placówki MBP we Wrocławiu od kilku lat oferują warsztaty komputerowe dla seniorów. W ramach współpracy z filiami MBP w sali MultiCentrum prowadzone były kursy, podczas których uczestnicy uczyli się podstaw obsługi komputera oraz zasad korzystania z Internetu, a także warsztaty edukacyjno-konstrukcyjne dla głuchoniemych seniorów zrzeszonych w filii nr 23 przy bulwarze Ikara.

MultiCentrum2

W 2008 r. we Wrocławiu powstało drugie MultiCentrum usytuowane przy filii nr 44, w bibliotece mieszczącej się w budynku Zespołu Szkół nr 4 przy ul. Powstańców Śląskich 210 (pracownicy tych trzech placówek stale ze sobą współpracują). W związku z tym, że zakup drugiego centrum był częściowo finansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, do 2011 r. odbywały się w nim warsztaty dla przedszkolaków oraz uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z całego województwa. Były one organizowane przy współpracy z Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu.

Fot. 2. Multicentrum2.

Źródło: Multicentrum 2. W: MBP Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu [on-line]. 18 marca 2013 [Dostęp 20.03.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://goo.gl/w8n0R>.

MultiCentrum2 kieruje Katarzyna Kabat — pedagog z wykształceniem artystycznym (aktorstwo, reżyseria teatralna), która pracuje głównie metodą projektową. Na prze-

łomie 2009/2010 r. w ramach programu *Akademia Orange* realizowany był autorski projekt K. Kabat z obszaru edukacji kulturalnej „20 282 Pomarańcze”. W działania warsztatowe MultiCentrum2 była zaangażowana również filia nr 44 z partnerskim udziałem Muzeum Narodowego we Wrocławiu oraz Inicjatywą Edukacyjną eMSA. Motywem przewodnim przedsięwzięcia była droga, jaką dzieci musiały pokonać, by dotrzeć do muzeum — droga zarówno mentalna, jak i praktyczna, łącząca aktywność manualną z nowymi technologiami.

Inne zrealizowane w MultiCentrum2 projekty to m.in.: „MIŁOSZne SINGLE”, „Ptasie wesele”, „Stypa po Słowackim” (Rok Słowackiego), „DJ Chopin” (Rok Chopinowski), „Poeta? Obecny” (Rok Różewicza we Wrocławiu), „Miłosna poezja SMS-owa”.

Obecnie odbywają się warsztaty „Sudoku Lutosławskiego” prowadzone przez kompozytora Mateusza Ryczka, pracującego w MultiCentrum2. Program do zajęć został napisany w środowisku MAX/MSP. Uczestnicy układają, jak w tradycyjnym sudoku, dwunastodźwięki (akordy zbudowane z wszystkich 12 dźwięków skali chromatycznej, wymyślone i wykorzystywane przez Lutosławskiego). Gdy uczestnik wykona prawidłowo zadanie, program odblokowuje funkcję *live electronics* i gracz może zaśpiewać dowolny dźwięk, a komputer stroi go w czasie rzeczywistym na 12 dźwięków z partytury Lutosławskiego.

Sprofilowanie się wrocławskich multicentrów

W 2012 r. decyzją Działu Metodycznego MBP wrocławskie multicentra zostały ukierunkowane: MultiCentrum przy pl. Teatralnym oferuje warsztaty o profilu naukowo-technicznym i ekologicznym, a MultiCentrum2 przy ul. Powstańców Śl. realizuje koncepcję edukacji kulturalnej. Taki podział był związany m.in. z kwalifikacjami dwóch pracowników MultiCentrum2, którzy mają wykształcenie artystyczne. Od tego czasu w MultiCentrum przy Mediatece proponujemy zajęcia w obrębie następujących modułów tematycznych:

- **MultiEdukacja (5–9 lat)**

Zajęcia składają się m.in. z zabaw integracyjnych, prezentacji multimedialnych, pracy z komputerami przy wykorzystaniu internetowych stron edukacyjnych i programów graficznych (Corel Painter Essentials i Tux Paint) oraz budowania modeli z klocków K'NEX. Dzieci, oprócz przyswajania wiedzy, uczą się logicznego myślenia i współpracy w grupie, rozwijają talent konstruktorski i plastyczny oraz wyobraźnię przestrzenną. Realizowane tematy to np.: „Ze zwierzętami przez kontynenty”, „Cztery pory roku — zmiany zachodzące w przyrodzie”, „Spektakularne kształty — poznajemy kolory i figury geometryczne”, „Która godzina? Sposoby pomiaru czasu”, „Podróże dalekie i bliskie — środki transportu”, „Młody naukowiec — tajniki laboratorium”. W części warsztatowej zajęć wykorzystujemy edukacyjne strony dla dzieci, m.in.:

- <http://dzieci.mos.gov.pl/>¹,
- <http://www.erys.pl/http://dzieci.erys.pl/>,

¹Wszystkie odesłania do stron internetowych przedstawiają wersję aktualną w dn. 19.03.2013 r.

- <http://www.kula.gov.pl/>,
- <http://www.buliba.pl/>,
- www.yummy.pl,
- <http://matzoo.pl/>,
- www.planetaenergii.pl,
- www.tajemniczakuchnia.pl,
- [http://www.nac.gov.pl/NAC dla dzieci](http://www.nac.gov.pl/NAC_dla_dzieci).

- **MultiPrzyroda i MultiEkologia** (kl. II–IV + gimnazjum)

Celem lekcji w module MultiPrzyroda jest poznanie flory i fauny charakterystycznej dla różnych kontynentów, w tym gatunków chronionych, utrwalenie i poszerzenie wiedzy związanej z opieką nad zwierzętami domowymi, z zachowaniem dzikiej zwierzyny oraz uświadomienie korzyści płynących z troski o środowisko naturalne. Warsztaty uczą obserwacji otaczającej nas natury, a także szacunku dla przyrody i tradycji oraz kształtują postawy proekologiczne.

W module MultiEkologia chcemy w formie zabawy zapoznać dzieci z odnawialnymi źródłami energii, nowościami technologicznymi z użyciem zielonej energii, w tym ciekawymi przykładami rozwiązań architektonicznych z wykorzystaniem technologii przyjaznych środowisku naturalnemu i ludziom. W czasie zajęć przybliżamy mechanizmy działania elektrowni wykorzystujących tzw. zieloną energię na przykładzie urządzeń znajdujących się w MultiCentrum.

W programie warsztatów są: prezentacje multimedialne, praca w komputerowych programach edukacyjnych (np. <http://dzieci.mos.gov.pl/>, <http://www.erys.pl/>) i graficznych (Corel Painter Essentials i Tux Paint) oraz budowanie ruchomych konstrukcji z klocków K'NEX zasilanych energią słońca. Proponujemy m.in. następujące tematy: „Zielona energia”, „Dbamy o naszą planetę — plakat ekologiczny”, „Kraska niebieska i inne polskie ptaki chronione”, „Segregacja odpadów”, „Kolory Madagaskaru”, „Wielobarwna przyroda i kultura Chin”. W czasie zajęć wykorzystujemy stronę <http://www.arsights.com/> (za pomocą specjalnej aplikacji i kamery internetowej dzieci oglądają na dużym ekranie trójwymiarowe budowle).

- **MultiNauka i MultiTechnika** (kl. III–VI + gimnazjum)

Warsztaty w module MultiNauka & MultiTechnika pozwalają zrozumieć naukę przez praktyczne wykorzystanie nowych technologii. W czasie zajęć staramy się przybliżyć uczniom wiedzę poprzez przedstawienie historii architektury, inżynierii, animacji czy robotyki oraz pokazanie ciekawostek technologicznych, co ułatwia zrozumienie mechanizmów działania różnych zautomatyzowanych urządzeń, wykorzystywanych w przemyśle i życiu codziennym. Lekcje w tym module nie tylko popularyzują wiedzę w atrakcyjny dla młodego odbiorcy sposób, ale też uczą logicznego, twórczego i nowatorskiego myślenia, zaś budowanie trójwymiarowych konstrukcji z klocków K'NEX rozwija wyobraźnię przestrzenną. Uczymy przez poszukiwanie i odkrywanie oraz rozwiązywanie problemów. Oferowane przez nas lekcje to m.in.: „Nasze kosmiczne sąsiedztwo”, „Robotyka”, „Leonardo — genialny inżynier: dźwignie, przekładnie i śruby”, „Mosty — najdłuższe, największe i najciekawsze konstrukcje”, „Architektura no-

woczesnego miasta”. Podczas zajęć „Techniki animacji” dzieci tworzą filmiki w programie K'ais SuperGOO, wykorzystując przygotowaną wcześniej grafikę, a na warsztatach „Kiedyś piórko, dziś komputer. Komiks — sztuka czy technika?” uczniowie pracują w grupach nad stworzeniem fotokomiksu w postaci e-booka przy wykorzystaniu programu Open Office Impress. Uczestnicy zajęć w tym module wyszukują również samodzielnie budowle w grafice 3D (np. wieże, stadiony), korzystając z aplikacji ARSight (<http://www.arsights.com/>). W celach pokazowych wykorzystujemy również urządzenia Degem:

- ❖ **Zielona energia** — TP-SOLAR ENERGY, TP-WE WIND ENERGY, TP-HYDRO-SOLAR SYSTEM (modele elektrowni słonecznej i wiatrowej);
- ❖ **Robotyka** — TP-CPC CONVEYER & SENSORS (model robota sensorycznego segregującego przedmioty).
- **M&M — czytamy i działamy** (kl. „0”–VI oraz gimnazjaliści i licealiści)

Koncentrując się na pracy z książką i wykorzystywaniu nowych technologii, MultiCentrum wspólnie z Mediateką realizuje zajęcia dla grup zorganizowanych pod hasłem „M&M — czytamy i działamy”. Warsztaty prowadzą wspólnie bibliotekarze Mediateki oraz instruktorzy MultiCentrum. Zajęcia trwają ok. 1,5 godz. W trakcie warsztatów wykorzystujemy aplikację Power Point oraz programy graficzne Corel Painter Essentials i Tux Paint, w których dzieci projektują okładki książek bądź tworzą ilustracje do e-booków z limerykami Szymborskiej, fragmentami *Króla Maciusia Pierwszego* Janusza Korczaka czy *Lokomotywy* Juliana Tuwima. Młodsze dzieci mogą tworzyć elektroniczną książeczkę, korzystając z programu na stronie <http://www.artisancam.org.uk/flashapps/picturebookmaker/>. Proponujemy kilka tematów, np. „Od skrzata do krasnoluda”, „Moja pierwsza wizyta w Mediatece”, „Z książką przez wieki”, „Alfabety świata”, „TV: Od analogu do cyfry”, „Prawa człowieka i ich respektowanie we współczesnym świecie”. W ubiegłym roku wspólnie z pracownikami Mediateki realizowaliśmy również zajęcia w ramach projektu „EURO 2012 — Mediateka z MultiCentrum wkraczają do gry” oraz warsztaty, którymi włączyliśmy się do obchodów Dnia Bezpiecznego Internetu.

Koncepcja edukacji naukowo-technicznej i ekologicznej w MultiCentrum

W MultiCentrum usytuowanym przy Mediatece pracujemy obecnie razem z Grzegorzem Karpickim. Oboje jesteśmy z wykształcenia bibliotekarzami i polonistami (kolega dodatkowo ukończył Technikum Mechaniczne) i oboje pracowaliśmy wcześniej w innych filiach MBP, w tym również w Mediatece. Ponieważ jesteśmy pracownikami jednej instytucji, działamy zespołowo w ścisłej współpracy z trzema instruktorami z MultiCentrum2, którzy prowadzą rotacyjnie zajęcia w obu placówkach.

W MultiCentrum, jako instytucji wspierającej proces edukacji szkolnej, staramy się promować nowe technologie jako narzędzie pracy z różnymi grupami odbiorców. Nasza placówka już na stałe wpisała się w edukacyjną mapę Wrocławia. Kilkuletnia działalność zaowocowała stałą grupą odbiorców, ale w dalszym ciągu udaje się nam pozyskiwać nowych, m.in. dzięki miejskiemu projektowi „Szkoła w mieście”. Uczniowie biorący udział w tym przedsięwzięciu uczestniczą w lekcjach prowadzonych w różnych miejscach Wrocławia, takich jak: wyższe uczelnie, muzea, teatry, domy

kultury, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, biblioteki i in. Celem projektu, finansowanego przez miasto, jest realizowanie obowiązującej podstawy programowej w nowej i atrakcyjnej dla uczniów formie.

Nasze zajęcia cieszą się popularnością przede wszystkim wśród dzieci i nauczycieli z przedszkoli oraz szkół podstawowych. Różnorodna oferta tematyczna daje szeroki wachlarz wyboru, a także inspiruje do dalszego zgłębiania wiedzy i poznawania kolejnych obszarów nauki. Instruktorzy MultiCentrum starają się śledzić nowości technologiczne, wychytując zwłaszcza te, które korzystają z zielonej energii, przyjazne środowisku naturalnemu i ludziom, poszukują informacji związanych z historią oraz rozwojem nauki i techniki, zgłębiają także problematykę edukacji międzykulturowej, a co za tym idzie, starają się rozwijać u dzieci świadomość odpowiedzialności za miejsce, w którym mieszkają, za naszą planetę, uczą tolerancji i otwartości na inne kultury oraz zwracają uwagę na zasady bezpieczeństwa (w szkole, w domu, na podwórku, na wakacjach oraz w Internecie). Uczestnicy zajęć w MultiCentrum w czasie prezentacji multimedialnych są zapoznawani z zaawansowanymi technologiami, których znajomość pozwoli im stać się częścią nowoczesnego i dynamicznego społeczeństwa.

Jednym z najważniejszych zadań współczesnego świata stała się ochrona środowiska naturalnego. Prezentując dzieciom w MultiCentrum w formie zabawy bogactwo flory i fauny oraz mówiąc o konieczności zaangażowania się w jej ochronę, uczymy również tolerancji w stosunku do innych osób, grup, inności (np. koloru skóry, poglądów, wyznania), niepełnosprawności, oryginalności etc. Opowiadając o miejscach, takich jak np. las deszczowy w dorzeczu Amazonki czy piękne polskie łąki, lasy i parki, pokazując ciekawe zdjęcia miejsc, roślin i zwierząt oraz polecając interesujące książki i filmy przyrodnicze i podróżnicze, zachęcamy również do spacerów i wycieczek z rodzeństwem, rodzicami i dziadkami, co sprzyja zacieśnianiu więzi rodzinnych, poprawie kondycji fizycznej, hartowaniu organizmu i uspokojeniu systemu nerwowego w kontakcie z przyrodą.

MultiCentrum od początku swojego istnienia rokrocznie uczestniczy w Dolnośląskim Festiwalu Nauki. W tym roku także włączymy się do programu festiwalowego pod hasłem „Nauka Obywatelom Europy”, proponując warsztaty popularnonaukowe dla zorganizowanych grup szkolnych oraz w ramach Oferty Rodzinnej. Wszystkie zajęcia odbywające się we wrocławskich MultiCentrach są bezpłatne. Na warsztaty dla grup szkolnych obowiązują zapisy.

Oferta Rodzinna w MultiCentrum

Ponieważ wspólne rodzinne wyjścia oraz spędzanie razem popołudnia i weekendu są fundamentem wzajemnych więzi w rodzinie, zapraszamy do MultiCentrum dzieci z rodzicami, dziadkami i rodzeństwem na bezpłatne zajęcia edukacyjne w ramach Rodzinnej Oferty MultiCentrum. Podczas zajęć odbywają się m.in. prelekcje multimedialne, prezentacja edukacyjnych stron internetowych, praca z komputerowymi programami graficznymi, a także wspólne rodzinne budowanie fantazyjnych konstrukcji z klocków K'NEX. Dzięki współpracy MBP z firmą Funmedia (wydawca FunEnglish.pl) w trakcie spotkań umożliwiamy również skorzystanie z licencji do bezpłatne-

go e-learningowego kursu języka angielskiego dla dzieci (<http://funenglish.pl/>). Rodzinne spotkania odbywają się w ustalonym porządku:

- **Rodzinny Klub Konstruktor** (we wtorki, godz. 16:00–17:30 oraz w pierwszą i третią sobotę miesiąca, godz. 12:30–14:00)
- **Rodzinne Spotkania w MultiCentrum z Nauką i Techniką** (w czwartki, godz. 16:00–17:30 oraz w pierwszą i третią sobotę miesiąca, godz. 10:00–11:30).

Podczas Oferty Rodzinnej rodzice mogą spędzać czas ze swoimi dziećmi, biorąc czynny udział w zajęciach. W drugą i czwartą sobotę miesiąca warsztaty rodzinne realizowane są w MultiCentrum2 (m.in. zajęcia w ramach projektu „Dziecięce biuro podróży”). W zachęcaniu rodziców do wspólnego przyjscia do MultiCentrum prym wiodą same dzieci, które wcześniej przychodzą na zajęcia dla grup zorganizowanych. Zadowolone z pobytu w centrum, chętnie informują rodziców o możliwości wspólnego i kreatywnego spędzenia czasu po godzinach lekcyjnych.

Wybierając tematy zajęć w ramach Rodzinnych Spotkań z Nauką i Techniką, staramy się zainspirować rodziny do wspólnych poszukiwań, odkrywania czegoś nowego i zachęcić do dalszego zgłębiania wiedzy na dany temat, polecając książki, filmy, edukacyjne strony WWW i instytucje, proponując wyjścia do muzeów (np. przyrodniczego) oraz wspólne spacerunki i wycieczki. Widzimy, że w części warsztatowej zajęć (np. podczas wspólnego budowania konstrukcji z klocków) członkowie rodziny stają się podekscytowani wspólną pracą i zabawą oraz chęcią wykonania zadania. Tworząc ofertę Rodzinnych Spotkań z Nauką i Techniką na dany miesiąc, kierujemy się m.in. porą roku, kalendarzem świąt, ważnych wydarzeń, rocznic oraz dniami i latami ogłoszonymi przez ONZ.

W ubiegłym roku, w ramach Oferty Rodzinnej, odbyły się np. warsztaty origami prowadzone przez rodowite Japonki, „Komiksowe warsztaty z bajarzami” towarzyszące Targom Książki dla Dzieci i Młodzieży „Dobre Strony”, w czasie których uczestnicy tworzyli wspólnie fotokomiks w postaci e-booka przy pomocy programu Microsoft Power Point, a w trakcie warsztatów teatralnych przygotowywali inscenizację w żywym planie. Efekt ich pracy został zaprezentowany na scenie przed namiotem targowym. W ramach „21. Wrocławskich Promocji Dobrych Książek” w MultiCentrum odbyły się warsztaty nawiązujące do książki *Niedoparki* Pavla Šruta. Podczas zajęć dzieci wraz z rodzicami szyły własną maskotkę Niedoparka oraz słuchały fragmentów książki. Warsztaty poprowadziły: Justyna Rulewska — pedagog i psycholog oraz Julia Różewicz — tłumaczka książki.

Co roku staramy się przygotowywać ciekawą ofertę zajęć w okresie wakacji i ferii, zarówno dla klienta indywidualnego, jak i dla grup zorganizowanych, np. „Bądź eko! — zielone ferie w MultiCentrum”, „W osiemdziesiąt minut dookoła świata”. W programie ubiegłorocznych wakacyjnych warsztatów, oprócz prezentacji multimedialnych i zadań konstrukcyjno-graficznych, pojawiły się też elementy biblioterapii (czytanie bajek z różnych stron świata).

Użytkownicy

Z zasobów MultiCentrum korzysta najczęściej użytkowników w wieku 5–10 lat, głównie w ramach oferty dla grup zorganizowanych. Sporadycznie w zajęciach grupowych uczestniczą dzieci 3- i 4-letnie oraz gimnazjaliści i incydentalnie licealiści (np. w ramach warsztatów zaproponowanych na Dolnośląski Festiwal Nauki). W ramach Ofer-ty Rodzinnej obserwujemy znaczny wzrost uczestników w wieku od 2 do 6 lat. Dzieci 2- i 3-letnie towarzyszą zwykle swojemu starszemu rodzeństwu podczas zajęć. Rów-nie chętnie, choć w mniejszej liczbie, w Ofercie Rodzinnej uczestniczą dzieci w wieku 8–10 lat oraz młodzież w wieku 11–12 lat. Na zajęcia otwarte przychodzą też, acz-kołwiek sporadycznie, głównie tuż po odwiedzinach w MultiCentrum z klasą, gimna-zjaliści — przyprowadzając również młodsze rodzeństwo.

Nauczycielom kształcenia zintegrowanego zależy na nauce obsługi programów komputerowych podczas zajęć oraz budowaniu przez dzieci przestrzennych kon-strukcji z oryginalnych klocków K'NEX. Wychowawcy wybierają najczęściej takie tematy zajęć, które wpisują się w realizowany program nauczania, dlatego też umawiają się na cykl zajęć w określonym porządku kalendarzowym, aby pokrywały się z zagadnieniami omawianymi z dziećmi w klasie. Zainteresowaniem cieszą się zajęcia dotyczące bezpieczeństwa i zasad ruchu drogowego, tematyki przyrodniczej związanej z porami roku czy zwierzętami, świątecznej oraz ekologicznej (np. „Zielo-na energia”, „Polskie ptaki chronione”). Tematy ekologiczne są popularne także wśród klas III–VI. Wychowawcy starszych klas chętnie wybierają też tematy nauko-wo-techniczne. Dość licznie w zajęciach uczestniczą klasy integracyjne, głównie ze Szkoły Podstawowej nr 43 z Oddziałami Integracyjnymi. Realizowaliśmy też warsz-taty dla głuchoniemych oraz dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem spo-łecznym — głównie z rodzin dysfunkcyjnych (światlice środowiskowe). Klasy inte-gracyjne wymagają szczególnej uwagi prowadzącego zajęcia, wrażliwości na za-chowania dzieci i umiejętności pedagogicznych, aby lekcja była poprowadzona z uwzględnieniem problemów wszystkich dzieci.

Zajęcia prowadzone dla grup zorganizowanych, zgłaszanych przez wrocławskie placówki szkolno-wychowawczych, stanowią podstawową działalność MultiCentrum. Lekcje dla przedszkoli i szkół odbywają się codziennie od poniedziałku do piątku w następującym porządku czasowym: **9:00–10:15**, **11:00–12:15** i **13:00–14:15**. We wtorki rano realizujemy ofertę **M&M — czytamy i działamy** wspólnie z pracowni-kami Mediateki (lekcje biblioteczne połączone z warsztatami w MultiCentrum).

Konferencja multicentrów w Olsztynie

W dniach 21–22 maja 2012 r. w MultiCentrum w Olsztynie została zorganizowana konferencja „MultiCentrum miejscem profilaktyki uzależnień”. W konferencji oprócz organizatorów uczestniczyli m.in. przedstawiciele multicentrów z Wrocławia i Bielska-Białej. Było to pierwsze spotkanie pracowników placówek z całej Polski, na którym mogliśmy zapoznać się z działalnością innych ośrodków oraz podzielić się doświad-czeniem i spostrzeżeniami. Panel dyskusyjny pozwolił wskazać mocne i słabe strony placówek, natomiast wykład „Strategie profilaktyki uzależnień” uzmysłowił uczestni-kom konferencji misję multicentrów, w których młodzi ludzie spędzają czas wolny, pogłębiając wiedzę, doskonaląc umiejętności i rozwijając swoje talenty.

Tab. 1. MultiCentra w Polsce

L p .	NAZWA	ADRES WWW
1	MultiCentrum w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu (2006)	http://www.biblioteka.wroc.pl/strona-54-multicentrum.html
2	MultiCentrum w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie (2007)	http://www.multicentrum.net/
3	MultiCentrum2 w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Wrocławiu (2008)	http://www.biblioteka.wroc.pl/strona-55-multicentrum2.html
4	MultiCentrum w Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Białołęka m. st. Warszawy (2008)	http://www.multicentrum.warszawa.pl/
5	Multicentrum — Transgraniczne Centrum Edukacji Interaktywnej w Dolnośląskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Jeleniej Górze (2009)	http://www.multicentrum.dodn.jgora.pl/
6	MultiCentrum — Park Nauki i Zabawy w Jaworze (2010)	http://multicentrum-jawor.pl/
7	MultiCentrum w Mediatece START-META w Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Bielany m. st. Warszawy (2010)	http://www.mediateka.waw.pl/
8	Multicentrum „Zodiak” — interaktywny świat zabawy i nauki dla dzieci i młodzieży w Częstochowie (2010)	http://www.multicentrum.muzeumczestochowa.pl/onas
9	MultiCentrum w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Białej Podlaskiej (2012)	http://multicentrum.mbp.org.pl/
10	MultiCentrum w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Skawinie (2012)	http://www.multicentrum-skawina.pl/

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie

Staramy się, aby nasze wrocławskie ośrodki funkcjonowały jak najlepiej, a zajęcia były prowadzone w profesjonalny, atrakcyjny sposób. Efekt naszej pracy to widoczne zadowolenie dzieci, nauczycieli oraz rodziców. Wszystkie terminy na zajęcia planowane na kolejne dwa lub trzy miesiące są rezerwowane już w pierwszym dniu zapisów.

Istnieją jednak niedogodności utrudniające kontynuację pierwotnej koncepcji izraelskiej firmy, która sprzedała nam pakiet edukacyjnych urządzeń i programów. Software z 1997 r. zaprojektowany w systemie DOS nie jest kompatybilny ze środowiskiem Windows XP i nowszymi wersjami systemu, co powoduje samoistne zamykanie się aplikacji stworzonych przez Degem (np. MultiKid czy oprogramowanie sterujące robotami). Programy mają błędy merytoryczne, ortograficzne i stylistyczne, wynikające z nieprofesjonalnego tłumaczenia. MultiCentrum nie ma również możliwości zakupu

wybranych programów czy urządzeń z oferowanego pakietu, dlatego też część sprzętu jest niewykorzystana, np. urządzenie służące do formowania próżniowego pracujące przy wykorzystaniu wysokiej temperatury.

Pomimo powstania wielu multicentrów na terenie naszego kraju, w dalszym ciągu nie ma w Polsce serwisu urządzeń, w które są wyposażone, a firma sprzedająca nie oferuje nowszych wersji programów. Z powodu szybkiego tempa zmian w obszarze nowych technologii postrzeganie multicentrów jako ośrodków nowoczesnych, udostępniających nowe technologie, w postaci pakietu oferowanego przez izraelską firmę, przestaje być aktualne. Wobec zachodzących procesów akceleracji dzieci i młodzieży oraz zwiększającej się dostępności do komputera i Internetu, multicentra z programami, które nie są aktualizowane, przestają być atrakcyjne. W związku z tym kontynuujemy ideę centrów edukacyjnych, proponując autorskie rozwiązania, wykorzystujące bezpłatne aplikacje graficzne i muzyczne, edukacyjne strony internetowe czy serwis YouTube. Naszą mocną stroną jest kreatywny, zaangażowany zespół, nieustannie poszukujący nowych pomysłów. Staramy się osobiście promować wśród naszych użytkowników (nauczycieli, uczniów, uczestników Oferty Rodzinnej) wrocławskie centra edukacji interaktywnej przez każdorazowe informowanie o ich ofercie, a także ofercie Mediateki i innych filii MBP, samodzielne umieszczanie informacji o naszej działalności w zakładce *MultiCentra* na stronie MBP, prowadzenie Facebooka z informacją o bieżącej Ofercie Rodzinnej (popołudniowej, sobotniej, feryjnej, wakacyjnej) oraz umieszczanie zdjęć prac konstruktorskich i graficznych (<http://goo.gl/rkaT4>; <http://goo.gl/fFfID>), rozprowadzanie ulotek przygotowanych przez Dział Promocji oraz współpracę z mediami.

Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu proponuje zajęcia dla dzieci w placówkach na terenie całego miasta. Poszerzenie propozycji o działalność multicentrów znacznie urozmaiciło ofertę edukacyjną instytucji i przyczyniło się do postrzegania jej jako sprawnie działającej w obszarze edukacji.